

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Mt 21, 33 – 46

Text: 1Kr 21, 1 – 16 *Po těchto událostech se stalo toto: Nábot Jizreelský měl vinici v Jizreelu vedle paláce samaršského krále Achaba. Achab promluvil s Nábotem: "Dej mi svou vinici, chci z ní mít zelenářskou zabradu, protože je blízko mého domu. Dám ti za ni lepší vinici anebo, chceš-li raději, vyplatím ti její kupní cenu ve stříbrě." Nábot řekl Achabovi: "Chraň mě Hospodin, abych ti dal dědictví po svých otcích." Achab vstoupil do svého domu rozmrzlý a podrážděný tím, jak s ním Nábot Jizreelský mluvil, když řekl: "Dědictví po svých otcích ti nedám." Ulehl na lože, odvrátil tvář, ani chleba nepojedl. Přišla k němu Jezábel, jeho žena, a promluvila k němu: "Čím to je, že je tvůj duch rozmrzlý a ani chleba nejíš?" Odpověděl jí: "Mluvil jsem s Nábotem Jizreelským a řekl jsem mu: »Dej mi svou vinici za stříbro nebo, přeješ-li si, dám ti za ni jinou vinici.« Ale on mi řekl: »Svou vinici ti nedám.«" Jezábel, jeho žena, mu řekla: "Teď ukážeš svou královskou moc nad Izraelem! Vstaň, pojez chleba a buď dobré mysli. Já sama ti dám vinici Nábotova Jizreelského." Pak napsala Achabovým jménem dopisy, zapečetila jeho pečeti a poslala je starším a šlechticům, těm, kteří byli v jeho městě a bydlili s Nábotem. V dopisech psala: "Vyblaste půst a posadte Nábotu do čela lidu. Proti němu posadte dva muže ničemníky a ti ať vydají svědectví, že zlořečil Bohu a králi. Pak ho vyvedte a ukamenujte k smrti." Mužové jeho města, starší a šlechticové, ti, kteří bydleli v jeho městě, vykonali, co jim Jezábel vzkázala, jak bylo psáno v dopisech, které jim poslala: Vyblásili půst a posadili Nábotu do čela lidu. Pak přišli dva muži ničemníci a posadili se proti němu. Ti ničemníci vydali před lidem proti Nábotovi svědectví, že zlořečil Bohu a králi. I vyvedli ho ven z města a ukamenovali ho k smrti. Poté vzkázala Jezábel: "Nábot byl ukamenován k smrti." Když Jezábel uslyšela, že Nábot byl ukamenován a zemřel, řekla Achabovi: "Vstaň a zaber vinici Nábotova Jizreelského, kterou ti odmítl dát za stříbro. Nábot už nežije, je mrtev." Jakmile Achab uslyšel, že Nábot je mrtev, vstal, sestoupil do vinice Nábotova Jizreelského a zbral ji.*

Po přečtení příběhu máme docela jasno. Stalo se tu velké bezpráví, velká křivda. Král Achab násilím zbral Nábotovu vinici. I když vlastně násilím ne. Všechno se dělo podle těch správných paragrafů. Nejprve tu bylo obvinění, pak soud a nakonec trest. Nábot byl nejprve obviněn, že zlořečil Bohu a králi. Pohotově se také našli ochotní svědkové, kteří o tom podali svědectví. A soud nakonec vynesl rozsudek smrti. Vše se zdánlivě dělo podle platných zákonů. Lid, před nímž lživí svědkové svědčili, mohl být zcela přesvědčen, že Nábot stihl spravedlivý trest. Ale z biblického podání je zřejmé, že věci se sebehly trochu jinak, než jak bylo lidu prezentováno. Jednalo se skutečně o monstrproces se vši parádou. Starší lidu a šlechtici byli obesláni oficiálním královským dopisem s královskou pečeti. Byl vyhlášen půst a Nábot byl posazen do čela lidu. To odpovídá dnešní široké medializaci nějakého případu. Čteme, že mužové města, kde žil Nábot, starší a šlechticové, ti, kteří bydleli v jeho městě, vykonali, co jim Jezábel vzkázala, jak bylo psáno v dopisech. Jednali tedy na politickou objednávku. Obvyklá výmluva, že pouze plnili rozkazy, však z nikoho nesnímá morální odpovědnost. Ta neleží pouze na strůjce procesu, na Achabově Jezábel. Všichni se nějak podíleli na Nábotově smrti.

Ale připusťme i možnost, že si to Nábot vlastně zavinil sám svojí tvrdohlavostí, neústupností, že to byl takový tvrdohlavý sedlák, který se přel o kousek meze. Vždyť Achabova nabídka je více než korektní. Nabízí Nábotovi ještě lepší vinici nebo rovnou finanční náhradu. Jenže ani tady nám biblické podání nedovolí Achabovo jednání omluvit. Nábotovi totiž v prvé řadě nejde o ten kousek země, který mu patří, ale o „zachování dědictví otců“. Nábot se cítí odpovědný svým předkům a také Hospodinu za svěřený podíl. „Chraň mě Hospodin, abych ti dal dědictví po svých otcích“, říká Nábot.

Až posud nám mohly vystávat s biblickým příběhem asociace, vztahující se třeba k politickým procesům z 50. let minulého století, mohli jsme myslet na perzekuci od totalitní moci a na všelijaké, třeba i majetkové křivdy způsobené komunistickým režimem. A mohl bych kázat o všelijakých nepravostech a nespravedlnostech, které se děly a dějí a které se budou dít. Ale já dnes nechci naše myšlenky zavést zrovna tímto směrem. Mě z toho příběhu oslovuje především jiná věc. A sice otázka: Co je pro nás takovým dědictvím po otcích, které si nikdy nesmíme nechat vzít a kvůli kterému bychom byli ochotni odmítnout i ty nejlákavější nabídky? Co je v mém vlastním životě to nejcennější, to jedno potřebné, to, oč nikdy nesmím za žádnou cenu přijít a pro co jsem ochoten snášet i všelijaká příkoří? A jsme dnes vůbec ochotni snášet pro něco nepohodlí a příkoří? Je něco, co nám za škody stojí?

Tak například: Mnoha křesťanům v naší zemi dnes leží na srdci pověst církve. Bojíme se o to, jak církev vypadá v očích české veřejnosti. Církev by prý měla být uznávanou morální autoritou, zastávat morální hodnoty a být jejich garantem ve svých řadách. Proto se mnozí bojí, aby církev především nepřišla o svou dobrou pověst, tedy o to, jak vypadáme před lidmi. Otázkou ovšem zůstává, zda se naše snaha vypadat dobře před lidmi nedostává občas do rozporu s naší odpovědností před Hospodinem. Známe přece, co o tom říká apoštol Pavel v listu Galatským: „Jde mi o přízeň u lidí, anebo u Boha? Snažím se zalíbit lidem? Kdybych se stále ještě chtěl líbit lidem, nebyl bych služebníkem Kristovým.“ Před církevním populismem varuje i apoštol Petr, když říká: „Více sluší poslouchati Boha než lidi.“

Co dalšího může být hodnotou, které bychom se za žádných okolností nechtěli vzdát? Někteří evangelíci mají obavy z toho, abychom především nepřišli o svoji evangelickou identitu. A myslí tím, abychom stále věděli, v čem se dosud vymezujeme vůči většinové církvi a abychom v moderním ekumenickém sblížování nezaprodali dědictví reformace. I to je jakési dědictví otců, vůči kterému cítíme odpovědnost. Otázkou ale zůstává, zda se možným zakonzervováním reformačních tradic nestáváme novými bigotními fundamentalisty, sveřepě lpícími na dobových představách a zda nepopíráme samu reformační zásadu o trvalé reformovatelnosti církve.

Těch hodnot, které pokládáme za jakési rodinné stříbro, může být mnoho. Ale je důležité umět je rozlišovat tak, jak to dovedla stará Jednota bratrská, když rozlišovala věci podstatné, služebné a případné. Těmi případnými mysleli bratří nejrůznější zvyky a obřady, které jsou a mohou být v různých sborech a církvích dle doby a místa různé, a které mohou být a nemusí. Jsou to všechny prvky našeho křesťanského a církevního života, které jsou svázány s určitou dobou a kulturou. Patří zde formy našich shromáždění, projevy zbožnosti, činnosti i formy vnějšího života církve, zvěstování evangelia a misie. Když církev „zuby nehty“ brání určitou formu s tím, že jen tak je to správné, protože to tak dělali „naši otcové“, tak se podle bratra Lukáše Pražského dopouští toho, že se drží věci, která není nadčasová, ale odpovídá vždy určitému místu a času a – cituji – „může býti či nebýti.“

Věci služebné pak jsou ty, kterých si jako nástroj užívá Duch svatý ke sdělení věcí podstatných. Patří mezi ně Písmo svaté, kázání, církev, církevní služebníci, křest a Večeře Páně. A nakonec jsou tu věci podstatné, které podle Jednoty bratrské, jsou pro spasení člověka nezbytné. Br. Řehoř jmenuje tři věci: Víra, láska a naděje. Br. Lukáš Pražský to doplňuje, že to jsou podstatné věci z lidské strany. Ze strany Boží pak jde o milost Boží, o spásné dílo Ježíše Krista a o dary Ducha svatého.

Mám za to, že právě ty podstatné věci, tedy věci nutné ke spasení jsou tím, co můžeme pokládat podobně jako Nábót, za to pravé dědictví po otcích. Ale zároveň si přitom uvědomujeme, že právě ty podstatné věci bývají také těmi, které lidé často ztrácejí a opouštějí jako první a nechají si je vzít docela snadno. Někteří křesťané sice sveřepě hájí své náboženství, ale zároveň ztrácejí víru, že Bůh má tak či tak tento svět pevně ve své ruce. Někdy dokonce podléhají dojmům, že zlo vítězí a že oni přece musí Pána Boha bránit. Anebo opouštějí lásku k bližnímu, a svět se pak snadno stává kolbištěm našich sobeckých zájmů. A nakonec lidé ztrácejí i naději, že Boží království skutečně přijde, a přestože se za jeho příchod v kostele modlí, ve skutečnosti už nic dobrého nečekají a raději chtějí zde na zemi uchvátit ze života, co se dá. A tak mnozí docela snadno svou víru, lásku i naději vymění za lepší vinice nebo za stříbro.

Já ovšem nemíním zakončit toto kázání jakýmsi mravním ponaučením, že máme více usilovat o ty hodnoty nepomíjitelné oproti těm pomíjitelným. Příběh o Nábótovi nám neklade před oči jakéhosi hrdinu víry, který neohroženě vzdoroval světské moci. Není pouhým vzorem mučedníka. Spojíme-li jeho příběh s novozákonním podobenstvím, které jsme četli jako první čtení, dostává jeho postava obrisy téměř kristovské. To podobenství o zlých vinařích nám totiž brání, abychom se řadili pouze mezi ty ukřivdění, mezi ty, kteří jako Nábót pro svou víru trpí a snášejí příkoří. Snadno se totiž můžeme ocitnout i v roli krále Achaba nebo Jezábel nebo těch zlých vinařů z Ježíšova podobenství. A to tenkrát, když Krista a jeho nárok neuznáme, když chceme být sami pány a majiteli pravdy, když Boží království pokládáme za svůj vlastní revír, a vinici Páně degradujeme na svoji zelinářskou zahradu. Kéž bychom dovedli naslouchat i prorockým hlasům, které vedou k pokání, ke změně uvažování, tak abychom opravdu vnímali Krista jako Pána církve i Pána našeho, jako vlastníka, jemuž i my patříme se vším, co máme. To je to jediné potřebné, „unum necessarium“, jak psal Komenský, to je to jedinké potěšení v životě i v smrti, totiž že nejsme sami svoji, ale jsme Kristovým dědictvím. A on jako pravý dědic svého Otce nás i za cenu svého utrpení a mučednictví nikdy neopustí a nikdy se nás nezřekne.

Modlitba: *Pane Ježíši, jsme tvoji a ty o nás stojíš. Ty jsi za nás položil svůj život. Vyznáváme, že my nemáme dost odvahy a víry obětovat svůj život tobě a pro tebe. Dej nám víru, naději i lásku, abychom tě ani my nikdy neopustili a nikdy se tě nezřekli. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Modlíme se za naši společnost, za naši západní civilizaci, která tak snadno odvrhne hodnoty, které ty jsi postavil jako základní pilíře zbožného života. Prosíme tě za věrnost pravdě Písma, za respekt k autoritě Božího slova a za touhu po poznávání tvé vůle. Prosíme tě, Pane, za církev, ať je majákem uprostřed bouří toho světa. Ať naše kostely jsou místem modliteb a přímlov za národ a za svět. Ať naše sbory, ale i rodiny a domovy jsou místem pokoje. Ať naše srdce žije v míru s tebou i s bližními, ať překypuje láskou a ať prožíváme ve svém nitru radost navzdory obavám, pokoj navzdory úzkostem. Modlíme se za ty, kdo ztrácejí víru ve tvou vládu. Daruj nám Ducha svatého, který by otevřel naše oči, mysl i srdce pro tvé království. Přimlouváme se za lidi, kteří poznali ve svém životě příliš mnoho nenávisť a nedovedou naplno milovat. Přimlouváme se i za všechny, kdo ztrácejí naději pro svůj život, za nemocné a trpící, za ty, kdo hledají smysl svého života. Dotýkej se lidských srdcí a dej prožít radost, a jistotu bezpodmínečného přijetí těm, kdo se cítí opuštěni, zrazeni, zklamani a nepřijímaní. Ježíši Kriste, ty jsi nám zjednal svobodný přístup k Bohu Otci a učinil jsi nás královskými dětmi. Amen.*